

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jozefa Štefanka a členiek JUDr. Anny Petruľákovovej a JUDr. Ivany Izakovičovej v právnej veci žalobcu: **E., s.r.o.**, N., IČO: X., zast. Mgr. R. K., advokátom, D. proti žalovanému: **M., a.s.**, O., IČO: X., v konaní **o uloženie povinnosti vykonať zmenu zápisu akcionára v zozname akcionárov**, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 02.12.2009, č. k. 14Cob 14/2009-80, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 02.12.2009, č. k. 14Cob 14/2009-80 **z a m i e t a.**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e:

Krajský súd v Žiline napadnutým rozsudkom rozsudok Okresného súdu v Martine, č. k. 14Cb/71/2007-45 zo dňa 21.10.2008 potvrdil s tým, že výrok o náhrade trov prvostupňového konania opravil tak: „žalovanému náhradu trov konania nepriznáva.“

Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Proti tomuto rozsudku pripustil dovolanie.

Podľa odôvodnenia rozhodnutia napadnutým rozsudkom okresný súd žalobu zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Poukázal na žalobu zo dňa 17.4.2007, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti voči žalovanému, aby zabezpečil vykonanie zmeny zápisu osoby akcionára v zozname akcionárov. Žalobca nadobudol listinné akcie na doručiteľa, ktorých emitentom bol žalovaný, a to v súlade s § 156 ods. 4 Obchodného zákonníka. Rubopis a odovzdanie akcií sa uskutočnili 12.5.2006 a 25.9.2006. Listom z 05.10.2006 žalobca oznámil žalovanému, že došlo k zmene v osobe akcionára a vyzval ho, aby zabezpečil vykonanie zmeny v zozname akcionárov vedenom C., a.s. a aby túto zmenu žalobcovi následne oznámil. Žalobca požiadal o výpis zo zoznamu akcionárov C., a.s., z ktorého zistil, že žalovaný zmenu v osobe akcionára nevykonal, čím podľa žalobcu ohrozil jeho postavenie akcionára a výkon jeho práv. Okresný súd s poukazom na ust. § 80 písm. c/ O.s.p. konštatoval existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na žalovanom určení s tým, že bez rozhodnutia súdu by bolo postavenie žalobcu ako domnelého akcionára spoločnosti M., a.s. neisté. S poukazom na § 155 ods. 2 Obch. zák., § 156 ods. 2 Obch. zák. a § 9 zák. č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch účinného od 1.1.2002 uviedol, že právna úprava v súvislosti s podobou akcií stanovuje obmedzenia akcií na doručiteľa, ktoré môže byť vydané len v zaknihovanej podobe. Okresný súd konštatoval, že zmenu právnej úpravy akciovej spoločnosti vo vzťahu k podobe akcií zaviedla novela Obchodného zákonníka zák. č. 127/1999 Z. z. s účinnosťou od 1.7.1999, s povinnosťou pre akciové spoločnosti vstúpiť do právneho vzťahu so S. a odovzdať mu do 31.12.1999 zoznam akcionárov v rozsahu údajov o akcionároch, tak ako bolo stanovené ust. § 156 ods. 4 Obch. zák. Za porušenie tejto zákonnej povinnosti mala byť akciová spoločnosť zrušená. Obdobnú povinnosť emitentom akcií ukladal aj zák. č. 128/1999 Z. z., ktorým bol novelizovaný zák. č. 600/1992 Z. z. o cenných papieroch. Podľa ust. § 99c tohto zákona boli emitenti akcií povinní do 31.12.1999 zabezpečiť, aby podoba cenných papierov, ktoré vydali, bola v súlade s týmto zákonom, pod následkom zrušenia spoločnosti ex offo súdom s nariadením jej likvidácie. Okresný súd ďalej poukázal na ust. § 768b ods. I OBZ, v zmysle ktorého akciové spoločnosti boli povinné do 31.12.1999 uviesť formu a podobu svojich akcií do súladu s týmto zákonom. Akciové spoločnosti, ktoré boli k 1.7.1999 zapísané v obchodnom registri, boli povinné prispôbiť svoje stanovy tomuto zákonu do 31.12.1999 s tým, že ustanovenia stanov, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami tohto zákona, po uplynutí tejto lehoty strácajú platnosť. Podmienkou zmeny

majiteľa zaknihovaných akcií na doručiteľa je uzatvorenie kúpnej alebo darovacej zmluvy podľa § 30 zák. č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch účinného od 1.1.2002. Okrem toho sa na prevod akcií vyžaduje aj registrácia prevodu centrálnym depozitárom alebo členom centrálného depozitára na základe príkazu na registráciu prevodu zaknihovaného cenného papiera, pričom registráciou prevodu zaknihovaného cenného papiera je vykonanie zápisu v zákonom ustanovenej evidencii majiteľov zaknihovaných cenných papierov, a to na ťarchu účtu majiteľa prevodcu v prospech účtu majiteľa nadobúdateľa. Vykonaným dokazovaním mal okresný súd za preukázané, že žalovaný zákonnú povinnosť prispôbiť podobu emitovaných akcií (na doručiteľa) v stanovenej lehote do 31.12.1999 nesplnil. Žalovaný podobu listinných akcií na doručiteľa, ktoré emitoval dňa 23.2.1998, doteraz nezmenil na zaknihované akcie. Ustanovenia stanov žalovaného o listinnej podobe emitovaných akcií (na doručiteľa) stratili zo zákona dňom 31.12.1999 platnosť a emitované akcie prestali platiť. Z tohto dôvodu podľa okresného súdu nebolo možné považovať prevod akcií, vykonaný rubopisom dňa 25.9.2006 a dňa 12.5.2006 na listinných akciách (žalovaného) na doručiteľa, za platný. Ak akcie na doručiteľa, ktoré boli predmetom prevodu, ako aj samotný prevod akcií boli neplatné, nevznikla ani žalovaná povinnosť žalovaného vykonať zápis zmeny akcionára v zozname akcionárov.

O trovách prvostupňového konania okresný súd rozhodol s poukazom na ust. § 141 ods. 1, § 151 ods. 1 O.s.p.

Odvolací súd v napadnutom rozsudku konštatoval vecnú správnosť rozsudku okresného súdu o zamietnutí žaloby a stotožnil sa v podstate aj s jeho odôvodnením. Za nosnú v danom prípade krajský súd považoval preukázanú skutočnosť, že žalovaný ako akciová spoločnosť nesplnil zákonnú povinnosť premeny vydaných listinných akcií na doručiteľa na zaknihované do 31.12.1999. Za uvedeného právneho stavu odvolací súd súhlasil so záverom súdu prvého stupňa v prejudiciálnej rovine, že ak neboli predmetné listinné akcie na doručiteľa emitované žalovaným 23.2.1998 (fotokópie na č. 1. 8-15 spisu) ako hromadné akcie na doručiteľa, od 1.1.2000 v súlade so zákonom, t. z. v zákonom predpísanej zaknihovanej podobe, potom ich prevod rubopisom ku dňu 12.5.2006 na žalobcu nebol v súlade so zákonnou úpravou o podobe cenných papierov a obchádzal ju. Z uvedeného potom žalobca nepreukázal, že je nositeľom tých práv akcionára, z ktorých odvodzoval dôvodnosť žalovaného nároku voči žalovanému ako akciovej spoločnosti.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie a navrhol ho zmeniť a uložiť žalovanému povinnosť zabezpečiť vykonanie zmeny zápisu osoby akcionárov

v prospech žalobcu a priznať mu náhradu trov konania na súde 1. a 2. stupňa a aj na dovolacom súde.

Široko polemizuje s údajným úsudkom okresného súdu, z ktorého podľa neho vychádza aj odvolací súd, že listinné akcie žalovaného, ktoré žalobca vlastní, sú neplatné. Nesúhlasí s ich označením ako zaknihovanými akciami, keď C., a.s. akcie žalovaného nevedie. Úvahu súdu o neplatnosti akcií akcionára, ktoré podľa neho ako jediný hmotný substrát stelesňujú práva akcionára voči spoločnosti, považuje za značne extrenzívnu. Podľa jeho mienky vydaná listinná akcia na doručiteľa je platná a prevoditeľná na iného a pre nesplnenie si povinností spoločnosti akcionár nestráca svoje postavenie akcionára, a teda ani práva akcionára.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací po zistení, že dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p., pretože odvolací súd dovolanie pripustil, prejednal dovolanie podľa § 242 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 243a ods. 1 veta pod bodkočiarku O.s.p. a dospel k záveru, že ho treba zamietnuť.

Dovolateľ odôvodnil podanie dovolania ust. § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu aj súdu 1. stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Obsah dovolania, ktorý je aj podľa vyjadrenia dovolateľa zhodný s jeho odvolaním proti rozsudku súdu 1. stupňa, nasvedčuje tomu, že žalobca nesprávne právne posúdenie veci vidí v tom, že súd 1. stupňa i odvolací súd aplikoval ustanovenia Obchodného zákonníka a Zákona o cenných papieroch v znení platnom v čase, keď sporné akcie nadobudol a nie v znení v čase emisie a v podstate to chápe ako retroaktivitu aplikovaných právnych ustanovení.

Tento názor dovolateľa nie je správny. Cenné papiere, medzi ktoré patria aj akcie, môžu meniť časom nielen svojich vlastníkov, ale aj podobu, či už z vôle samotnej spoločnosti, ktorá ich emitovala alebo z dôvodov zmeny zákonnej úpravy, ktorá sa ich týka. Osoba, ktorá ich nadobúda neskôr ako hneď po ich emisii, ich nadobúda už s takýmito zmenami.

Odvolanie sa súdu 1. stupňa na ust. § 154 ods. 2 O.s.p. treba v tejto súvislosti interpretovať tak, že aj hmotnoprávne predpisy treba aplikovať v súlade so stanovenou platnosťou a účinnosťou.

Podľa žaloby žalobca nadobudol sporné akcie od bývalých vlastníkov rubopisom a odovzdaním akcií dňa 12.5. a 25.9.2006. Podľa priložených kópií išlo o akcie na doručiteľa. Všetky právne otázky súvisiace so spornými akciami preto treba posudzovať podľa

ustanovení Obchodného zákonníka a Zákona o cenných papieroch v znení platnom v tomto čase.

Prvou otázkou je, či listiny, ktoré žalobca nadobudol a ktorých kópie pripojil ako dôkaz, boli v tom čase akciami žalovaného, pričom akcia sa chápe ako cenný papier, ktorý je peniazmi oceneným zápisom v zákonom ustanovenej podobe a forme (§ 2 ods. 1 ZCP). Tento zápis sa nachádza buď na listine (§ 10 ods. 1 písm. a/ ZCP) alebo v evidencii vedenej centrálnym depozitárom (Obchodný zákonník, komentár, Patakyová M. a kol. Praha 2006, str. 377). Keďže listiny pripojené k žalobe sú označené ako akcie na doručiteľa, treba uviesť, že podľa § 156 ods. 2 druhá veta Obch. zák. akcia na doručiteľa môže byť vydaná len ako zaknihovaná, čo je v súlade aj s ust. § 10 ods. 1 písm. b/ ZCP. Teda spomenuté listiny nespĺňajú náležitosti akcie na doručiteľa.

Okresný súd označil tieto akcie krátko, a preto nie celkom výstižne, ako neplatné, pretože nejde o akcie.

Z obsahu spisu a ani žalobca to netvrdí, že by kópie akcií, ktoré k žalobe pripojil, tieto náležitosti spĺňali. Z toho vyplýva, že žalobca, keďže listiny, ktoré nadobudol odovzdaním, nespĺnili náležitosti akcií žalovaného, nenadobudol vlastníctvo akcií žalovaného odovzdaním do jeho rúk.

Ani rubopisy uvedené na údajných akciách nespĺňajú náležitosti či už Zmenkového zákona (§ 13) alebo ZCP (§ 21).

V súvislosti s týmto zistením je potom neopodstatnené tvrdenie dovolateľa, že bol v spore neúspešný výlučne preto, lebo si žalovaný nespĺnil zo zákona mu vyplývajúce povinnosti, ktoré jednotlivo uvádza. Je neopodstatnené, aj keď súd I. stupňa i odvolací súd odôvodňujú svoje rozhodnutia aj touto skutočnosťou.

Odvolací súd prípustnosť dovolania odôvodnil mienkou, že po právnej stránke zásadný význam má celé potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvého stupňa, v ktorom bola riešená málo frekventovaná otázka práv (domnelého) akcionára voči akciovej spoločnosti za situácie aplikovania prechodných ustanovení zákonnej úpravy v Obchodnom zákonníku a Zákone o cenných papieroch, týkajúcej sa podoby predpísanej formy akcií (na doručiteľa) vo väzbe na nečinnosť akciovej spoločnosti a následky z toho plynúce pre prevod listinných akcií na doručiteľa s dopadom na právne postavenie ich majiteľa - nadobúdateľa. Uvedená právna situácia vychádzajúca zo skutkových okolností v danej veci nebola doteraz judikovaná, pričom podľa názoru odvolacieho súdu rozhodnutie vo veci môže mať dopad i na širší okruh právnych prípadov, najmä v otázkach práv a povinností akciových spoločností.

Dovolací súd si túto jeho mienku neosvojil, čo potvrdzuje aj zdôvodnenie tohto rozsudku v merite veci. Pochybenie mienky odvolacieho súdu je v jej východisku, v názore, že žalobca sa stal vlastníkom spomenutých tzv. akcií.

Na tomto základe dovolací súd dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou O.s.p. zamietol.

Úspešnému žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože mu žiadne nevznikli.

P o u ě n i e: Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 2. júna 2010

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Michaela Szöcsová